

MAGYAR VIDÉK.

SZÉPIRODALMI, ISMERETTERJESZTŐ

ÉS

TÁRSADALMI KÖZLÖNY.

Megjelenik: minden Szombaton.

Előfizetési feltételek:

Egy évre 4 ft.
Félévre 2 ft.
Negyedévre 1 ft.
Egy száma ára 10 kr.

A lap kiadóhivatala Nobel Armin könyvkereskedésében van, hvá az előzetesek küldendőik, s minden egyéb küldemény is csak oda czi mezendő.

Hirdetések

négyzet centimetryi ter szorint számítottatnak. — Egyszeri beiktatás ára minden négyzet centimetryerért 1 krajczár. — Bélyeg külön 30 krajczár. — Előfizetőknek kedvezményben részesülnek.

Nyitit tér petitorsoként 10 kral számítottatik.

Egy elhibázott intézményről.

Ultra posse nemo obligatur.

A Kolozsvárt megjelölt „Ellenzék” című lapban olvason, hogy Kolozs megye újonnan kinevezett tanfelügyelője, Várady Károly úr, a napokban több kolozsvári magán, vagy jobban mondva zúg-zsidóiskolát látogatott meg. Amit tapasztalt, az az „Ellenzék” szerint leverő. Az iskolák nagyobb részét a közpélhető legnagyobb piszkokban és rendetlen-ségben találta. A tanítóknak nagyobb része még magyarul sem tud, sőt némétül is rosszul beszél. A tantárgyak, egy kis számtant leszámítva — vallásiak stb.

Ez Kolozsvárt van így, az erdélyi részek fővárosában. És vajlon mit bizonyít ez? Szerény véleményem szerint nem mást, mint azt, hogy a ki Várady Károly úr előtt Kolozs megye tanfelügyelője volt, az vagy nem értett az ügyből, vagy nem törődött vele.

Tertium non datur.

Én azonban nem állapodom meg Kolozsvár nyomorult népoktatási viszonyainál — már a mennyire nyomorultnak tekinthető, ha kifűnő népokolákkal szemben oly piszkos fészkek is fennállnak, — sőt nem szeretném azt mondani, hogy mivel Kolozsvárt, Budapesten szóval minden nagyobb városban találhatók zúgiskolák, azért a magyar népoktatás ügye még igen alant áll. Nem, egy fecske nem csinál

nyarat, és szá z zúgiskola még nem képes tönkre tenni valamely ország népoktatásának hírnevét. De én egyszersmind Schiller elvét osztom:

„Soll ich Dir das Wesen zeigen,
Musst Du in die Tiefe steigen.”

Igen, én mélyebbre szeretek tekinteni, én a dolgot minden oldalról szeretem megvizsgálni, és csak aztán az okot keresni, következtetni és ítélni.

Tehát vizsgáljunk!

Népoktatási törvényünk már tizenkét éves; oly idő ez, mely alatt egy törvény, ha nagyobb ellenszennel is fogadtatik, mint a szóban levő, már gyökeret verhetett volna. A szóban levő törvény pedig nem vert gyökeret.

És miért nem?

Mert nem voltak **hivatott** végrehajtói.

Kimondtam a szót, az olvasó a bizonyítást is várja, s én nem maradok vele adós.

Már régebb idők óta működöm a tanügy terén, mint a népoktatás szerény munkása, s a mióta működöm, éber szemmel figyeltem meg az ezen téren való haladást és — — — hanyatlást.

Láttam a pesti iskolapalotákat; bántultam a szebbnél szebb, költségesnél költségesebb tanszereket, tanulmányoztam a zöld asztalnál elkészült újabbnál újabb s mindég több tantárgyat, több tananyagot fölelő tanterveket, — de

meg viszont bejártam az ország különböző vidékeit, be-betekinttem a falusi népokolákba, s a mit itt láttam, az élénken emlékeztetett azon felteczozomázt, de mindamelltt piszkos és rendetlen asszonyról szóló, de kevésbé aethetikusan hangzó közmondásra, hogy: felel huj, alul p fuj! Sok népes helységben nem találtam népokolát. Sok gazdag helységben az iskolaház, az iskolaszoba piszkos, setéség tekintetében versennyel a kanász lakásával. Sok, a megye központjához közel eső helységben, melynek papja, jegyzője miniszterileg fel volt ruházva az iskolalátogatói méltósággal, — a tanítást novemberben kezdték, s márcziusban a 150—160 iskolakötelezett tanulóból már nem volt több 4—5-nél. Megismerkedtem tanítókkal, kik pályájukra szépen el voltak készülve, de csaknem éhen haltak, olyan kevés volt a fizetésük: de megismerkedtem viszont oly tanítókkal is, kikre anyagigondok nem neheztedek, de a kik minden másnak, csak hivatalúknak nem éltek. És tapasztaltam, észleltem még sok mást, a mit felsorolni e lapok szűk kerete nem engedi.

S én aztán e szembeszökő bajok okát is kezdtem fűrkészni. Igaz, hogy nem volt hozzá semmi közöm, s nem is szokásom azt fűjni, a mi a más ember újját égeti, de mint tanító érdeklődtem a dolog iránt. Háti kérdészködtem. A nyert feleletek összegéből az sült ki, hogy a hiányos iskolakormányzat és feltűgyelet oka e

T á r o z a:

SZERENCSEFI.

Vacua után: Veszprémi Soma.

Vannak emberek, a kiknek a szerencse mindig nyomukban van, kik mellől az semmikép sem akar tágitani, a kik még erőszakkal sem tudják azt nyakukról lerázni. Ugylátszik mintha Fortuna istenszonny az ilyenekbe be lenne bolondulva, utánuk szalad, belejűk kapaszkodik, megragadja őket, hiába, senki sem segítse, nincs mód kitérni előle! E szeszélyes hölgy hí marad kedveséhez, hí — egész a sirig. S ki tudja, vajlon itt is eszerben hagyja-e őt, nem várja-e már a menynek kapujánál, hogy számára a legjobb helyet készítse elő? . . .

Ily szerencsefi volt a mi Jankók is, a ki magát „Szerencsefi”-nek nevezte, mert mint mondani szokta:

„Engem szeret az Uristen, a mihez én fogok, annak jól kell kiűtni, mert én a „Szerencsefi” vagyok.”

Igy szűl nevezte s valóban, ha valamihé fogott, hát mindig kedve szerint ment a dolga.

Már mint kis gyermek élénk, vidám lélekkel bírt; aztán nem is kellett ugy neki fekdünie az anyáknak, mint más diáknak; mikor pedig az exámenre került a sor, párszor átfutotta könyveit s aztán tisztában volt mindennel.

Ha a gyerekeket almalopáson érték, rendszeren mindnyájika kikapta a részét, csak Jankóknak sikerült kerekelt oldani, még mielőtt rája került volna a sor.

Szülei szegény földmívelők voltak. Történt egyszer, hogy egyik a „atyafiak” közül megbetegedett, miézt is Jankóknak betegápolói szerepe kellett magágt adnia. Midőn aztán az öreg atyafi meghalt, Jankók számára ismét szerencses újsg adta ma-

gát elő. Ugyanis az öreg ágyában két nagy harisnyában pénz találtak, így aztán Jankóból véletlenül gazdag legény lett. „Biz’ isten te igazi szerencsefi vagy!” mondta neki az apja, mikor a pénzzel tömött harisnyákat az asztalra tette. „Persze” nevet Jankó, s nevetése olyan vidáman, tisztán csengett; szöke haja mint az arany fénylett homlokán és csillogó barna szemei olyan kihívón ragyogtak elő, mintha azt kérdenék: Hogy a világ?

„Oltalmazom meg téged az Uristen minden bajtól!” mormolá anyja könyekkel szemében s keresztes vöte homlokán. Megvettek aztán egy nagy majort szántóföldekkel, — elneveztek „Szerencsemajor”-nak és Jankó lett a gazda benné.

Jankó még fiatal gyerek volt, hanem, Isten tudja, olyan hirtelen emelkedett a magasa, mint eső után a gomba. Ha börg jól átázott, hát másnap már két hüvelykkel ismét hosszabb lett, mint akár egy spárgaszár, míg más fűzők ilyenkor megfűtötte magát és még náthát is kapott volna hozzá.

Jankó nem volt henylő, zivesen dolgozott a mezőn, a mellett azonban mindig maradt ideje a szomszéd házának kilyncsere nyularkat kötni, a boltos szobájába egy szárcyaserget — „szanszérozi” — rókaespadát tenni azon ablak alá, melyen által a dragonyos Baskéhek szokott vizitézni. S ha mind e miatt czivódásra került a sor, mindig Jankó volt az ártatlan, s a szomszédasszony minden „fiézők” látott alkonyatkor az említett helyeken closenni, csak őt nem. Jankók a szentegyházba nem szokott ellátogatni és midőn ezért a tiszteletes ur megpirrogatta, azt mondá: „Ényje tiszteletes uram, hiszen én a „Szerencsefi” vagyok, én és az Uristen jól ismerjük egymást, s nincs nekünk valami különös megheszélvi vátnék!” S ezt oly vidáman, naivul megheszélvi vátnék! S ez elvő vidáman, naivul mondta, oly ájtatosan nézett az ég felé, hogy a jó mélébánsnak minden szigora elment és újival feyyegtétn őt, lassan mondá: „Aki az égből sok ál-

dást nyer, annak sok a megköszömi valója Jankó, majd megalta fordulni a szerencse!,”

„Igazan van tiszteletes uram!” mondá Jankó udvariasan. „Helyre is akarom pótolni, a mit eddig elmulasztottam!”

S valóban Jankó ez időtől fogva rendszeren járt az Ur házába, sőt egészen elől, az első padban foglalt mindig helyet.

Az emberek nagyon csodálkoztak rajta s a tiszteletes ur egészen megelégedetten bolintott fejével.

Azonban mégis különös volt, hogy a „Lebuj” kocsmáros, ki csak nem régt egy fiatal csinos lány felésztél, állást szinte az első padban kapott. Valahányszor a kocsmárosné feléért, Jankóra kellett néznie s valahányszor ez fejét mozdította, tekintetének a szép asszonyra kellett esnie.

Jankó e naptól kezdve szorgalmasan látogatta a „Lebuj”-t. Valóban a fiatal, csinos kocsmárosné, városias öltözéttel, oldalán a bőr táskával jöven a kulescomaggal s mindig nyújas, barátságos arcával besűsletéte vált kocsmárnak. Nem lehet tudni, vajlon a jó sör, vagy az unjonnan bemészelt tiszta fal volt az, a mi annyira vonzotta a vendégeket ide; annyi azonban szent igaz, hogy mióta a szép kocsmárosné szolgált ki, mindenki jól érezte magát a „Lebuj”-ban. A szép asszonnyal mindenki szöba állt, és ő mindenkiel nyújasan, vidáman beszélt. Csak Jankó nem, most mogorvább lett, mint azelőtt.

De Suska Jancsi keresztül látott a szitán.

„Te halld-e?” mondá neki egy hideg januári estűn hazamenet, „te szerelmes vagy a „Lebuj” kocsmárosnéba!”

„En?” nevetett Jankó és megállt.
„Te igen, te! Szegény gyerek!”
„Szegény gyerek? Hogy értek ezt?” mondá Jankó haragosan. „Azt hiszed, nem kellenék neki, ha én akarnám? Én a „Szerencsefi” vagyok, nálam nincs: nem lehet!”

súlyos bajoknak. Sok helyütt az iskolaszék hallani sem akart az iskola sorsának javításáról, s e helyeken a megyei tanfelügyelőt még csak hírből sem ismerték; más helyeken tanító, pap, iskolaszék lendíteni kívánt az iskola sorsán, s mivel a tanfelügyelő nem jött hozzájuk, hát ők fordultak hozzá, — de még felelet sem nyertek, vagy ha igen, úgy ez oly olympusi magaslatról érkezettnek hangzott, hogy az illetőknek elment minden kedvük a további lépésektől.

Szóval mindenütt, a hol ily bajok találhatók voltak — pedig sok, igen sok helyen voltak találhatók! — a törvény erőlyes és hivatott végrehajtóinak hiánya volt mint a baj okozója konstatalható.

Most már az a kérdés merült fel, hogy miért hiányos a mi népoktatási törvényünk végrehajtó intézménye? Erre a feleletet nem soká kellett keresnem. Csak a tanfelügyelői kinevezéseket kellett elolvasnom, s nem kellett több kutatás. Vagyonbukott földbírókcsok, hivatal-vesztett szolgabírák, mandatumukból ki-múlt országos képviselők s ezekhez hasonló minőségű férfiak képeztek és képezik azt a kontingenst, melyből megyei tanfelügyelőink rekrutálva lettek, és sokat mondom, ha a jelenleg működő tanfelügyelő 25%-a valaha tanügygyel foglalkozott. Már most mit várhatunk a népoktatástól, ha intézői, vezetői jobbra szakavatlanul ignoránsokból áll? Mit várhatunk a népoktatás terén az olyan megyében, a hol a tanfelügyelő évekig sem mutatja magát tanterületre iskoláiban s mégis táblázatos kimutatásokat küld fel a miniszteriumhoz, melyek alapján azután azok az évi jelentések dolgoztatnak ki a miniszteriumban, melyekhez annyi sok szó férhet?! Pedig keveset mondom, ha azt mondom, hogy a tanfelügyelő jelentések 50%-a jelzetlen módon készül el!

A hol nincs, ott ne keress. Ezen közmondást kellene szem előtt tartani, valahányszor egy tanfelügyelő kinevezéséről van szó. Minek oly férfiakat a megyék tanügye elére állítani, a kikben se tehetség, se tudomány, se kedv, se akarat nincsen az ügy iránt, a kikben tehát a szükséges kellékek úgyszólván mindenike hiányzik?

Nem vagyok az első, s attól félek az utolsó sem, a ki ezen vizsáz állapot ellen teljes lelkeimből kikélek; sok tényt, sok szót pazaroltak már el ezért, s a permanens felelet illetékes helyen csak ez maradt:

„Tel est notre plaisir.“
Úgy tudjuk, hogy másutt csak a kis a szakképzettség a mérvadó a tanfelügyelő állomások betöltésénél. Hogy messze ne menjünk, hát csak Ausztriára utalok, a hol a „Bezirks-

schulinspektor“ — és „Landesinspektor“-ok a nép-polgári- és középiskolák igazgatóinak sorából nevezetnek ki. Franciaországban meg kiegészítő vizsgálatot tesznek a tanfelügyelők. Dr. Bihari egy a „Néptanítóok lapjára“-ban megjelent cikkében ezt nem tartja nálunk kivételnek, azt mondja, hogy még várni kell, hogy „minő irányt vesz közoktatási fejlődésünk.“ Szerinte az oklevél nem elég garancia, hogy valaki a tanfelügyelői állást betölthesse, oda kellenek „személyi tulajdonok, tapintatosság, emberismeret, társadalmi műveltség, s a jellem imponáló ereje.“ De mi legfőbb, figyelemmel kell lenni a „névre“ a társadalmi „osztályra.“ „És ezen tulajdonságok mellett a szakértelemnek háttérbe kell szorulnia. És ez mind a XIX. század uralkodó eszméihez tartozik Magyarországon, jegyzi meg erre a „Tanügyi Közöny.“

Am legyen úgy, mint dr. Bihari mondja; de hát akkor már csak mégis bátrak vagyunk az is kérdeni, hogy az a kataszteri pótbécselő-biztos, ki négy gymnasialis osztályt végzett, teljes életében fináncz irnok volt, hol szerezte meg azokat a „személyi tulajdonokat, azt a tapintatosságot, emberismeretet, társadalmi műveltséget s a jellem imponáló erejét“, melyek a tanfelügyelő kellei? Hát egy kegyelemből, protekció útján lett kataszteri pótbécselőbiztos már eo ipso műveltebb, jellemre nézve imponálóbb, társadalmi állásra föltöbb álló, mint teszzen azt egy középiskolai tanár vagy igazgató, vagy akár csak egy szerény, de képzett és tevékeny falusi néptanító?

És vajlon, ha szabad kérdezniem, minek tekintii tudós dr. Bihari úr a tanítóképezdek, polgári-felső- és elemi iskolák tanítóit és tanárait, hogy imponálásraól beszél? Talán bizony azt hiszi, hogy ezek az egyének, mivel a latin azt mondja rólok, hogy „quem dii oderunt“, már a fényes „név“ pusztá halatára porba hullanak, s azt se kérdik, hogy annak a fényes névvel dícserekek a capitulumában van-e valami imponans?! Avagy csakugyan azt hiszi, hogy arra, hogy a tanfelügyelő imponálhasson, elég, ha azt mondhatja magáról, hogy előkelő családból származik, ezer vagy még több hold földje volt, de ezen elismerésre méltó(?) tulajdonok mellett a birtokában levő egyetlen egy élő nyelv: anyanyelve helyesírásával ellenséges lábon áll, s az abc-tanításhoz csak úgy ért, mint a hajdu a harangöntéshez?! No akkor önnök, dr. Bihari uram, igen furcsa fogalma lehet rólok, a miért — tanár és tudor létére — csak sajnálni tudom. Megmondom én önnök, hogy milyen tanfelügyelő imponál nekünk, önzertes tanítóknak, s hogy milyen kapacitás előtt hajolunk

meg. Nekünk s z a k e m b e r k e l l i , a k i m e s t e r s e g t ű n k e z j o b b a n é r t m i n t m i , a k i h i b á n k a t f e l i s m e r i , e l ő n y e i n k e t p e d i g m é l t á n y o l n i t u d j a . A k i n e k e z a q u a l i f i k a c i ó j a n i n c s e n , a z l e h e t a k á r h e r c z e g n e k i s a f i a , a z t m i m i n t k i n e v e z e t t e g y é n t — t ö r v é n y é r t e l m é b e n — r e s p e k t á l j u k , a z t m i o k t a t á s ű n y i i r o d a v e z e t ő n e k i g e n , d e m é r v á d o t a n t ű n y c a p a c i t á s a n k n e m i s m e r j ű k e l , s n e m t a r t j u k é r d e m e s n e k a r a , h o g y f o l é b n k h e l y e z e t e t t .

A hivatott tanfelügyelő azután azt is fogja tudni, hogy a tanító mily állást foglal el jog szerint a társadalomban, s mily magaviseletet kell irányában tanusítani. Mert a tanító mégis csak talán megszűnt a társadalom páriája lenni; küzdelemért, fáradozásaiért a méltó bért is kívánhatja. E bér pedig nemcsak illő fizetésben, hanem munkálkodása méltánylásában, állása tisztelbelen való tartásában is áll, s ha a szatmármegei tanítóegylet egyik tagja a pótbécselőbiztos lett tanfelügyelőre nézve azt írja a „Népevelők lapjára“-nak, hogy: „Egyletünk most is sietni fog a kinevezés ellen az országgyűlés előtt tiltakozni s aszírnt kérényezni: a) hogy az ilyen pályára csupán szak-képzett férfiak léphessenek, b) hogy ezen állomások csak nyílt pályázat útján töltsenek be, s c) hogy törvényileg irassék világosan körül: „minő qualificatio szükséges az ily állomás betöltésére?“ úgy a tanítóság egy része csak olyan lépést tesz, a milyent már régse kellett volna tenni, hogy az a fontos és szép állás hivatlanok által ne prostituáltassék.

Végül a sok hírlapi közleményből, mely a szatmári kinevezés alkalmából napvilágot látott, csak egyet, mint legjellemzőbbet iktatok ide, s kérem a t. szerkesztő urat, lenne szives annak becses lapjában az öt megillető helyet engedni. A „Pesti Hírlap“ ezeket mondja: „Sokszor volt alkalmunk rámutatni a kultusz-miniszteriumban divó ferde eljárásokra; oly elszomorító jelenséget azonban még nem tapasztaltunk ott, mint a minő legújabbban a tanfelügyelői állomások betöltése körül vált mendemapivá. A multkor egy megyei aljegyző nevezett ki a miniszter tanfelügyelővé. Most ismét Szatmárt érte a dícsőség. E megye tanfelügyelőjévé Trefort úr egy kataszteri pótbécselőbiztos nevezett ki. Már maga a tény, hogy nálunk kataszteri hivatalnokokat is lehet tanfelügyelőkké kinevezni, eléggé jellemzi egész tanügyi rendszerünket. Azt is írják Szatmár-ból, hogy a megtanfelügyelősből pótbiztos úr csak négy osztályt végzett. Akkor történik ily kinevezés, midőn az ország csak úgy hemzseg az állomás nélkül való sok tanártól. Igazán azerpirítő eljárás, hogy a miniszter épen a tanfelügyelőket válogatja össze mindenféle állású

„Beszédte már vele?“
„Nincs rá szükségem!“
„No, úgy jó körül nézz, mert derék asszony-nak kell lennie!“
„És maradjon is az!“ felelt Jankó nyersen.
„De könnyen beszélsz!“ nevetett Janesi.
„Te Janesi, idejé, hogy befogd a szádat! Különben, hogy megmutassam neked, hogy a „Szerencsefi“ nem enged, holnap nem megyek a kocsmába, Mibe fogadsz, hogy kérdőzsködök u'ánam!“
„All a fogadás!“
„Alli, ismétlé Jankó felindult hangon, „két ite-ze jó borba!“
Mánap este, körülbelül 8 óra felé, mikor a hold ismét felemelkedett a hóval fedett tetők felé, Jankó épen pipázgatva állt háza előtt, midőn Janesi hozzája jött.
„Gyere Jankó a „Lebuj“-ba, fizetem a bort. A kocsmárosné maga szólított meg, mikor aramentem: „Adjon Isten, hát a Barna Jánosnak mi a baja?“ „Beteg. No lám, hogy megéri, ha nincs itt!“ mondom rája. Ékkor elpirul és azt mondja: „Csak azért kérdezem, mert eddig mindig eljött.“
Jankó nevetett. De ez nem volt ama vidám nevetés:
„Tudtam!“ mondá, „Nekem mindennek jól kell kiútni!“
„No gyere, te szerencsefi!“
„Nem, csak idd ki borodat. Ma álmos vagyok!“ mondá Jankó komolyan.

mondá az orvos, miután különben is már több rekrutát „csináltak“ mint kellett volna. Így aztán Jankó szerencsésen megszabadult. Anyja az egész falut bejárta, és sietett minden barátjánál egy örömkönyvet elhullatni. Apja egy akó bort vitetett az udvarra a családok számára. Mindenki csodálkozott, mindenki szájából hallatszott: „No ez aztán szerencse volt!“
Csak Jankó nevetett, mintha mindennek úgy kellett volna történni, és így szólott: „Isten én már előre tudtam, hogy nem tartanak a „Szerencsefi“ nem ágyútölteléknek való!“
Egy szép tavaszi napon nagy vihar kerekedett és tűz ütött ki a helységben. Egy paraszt vizgázatlanságra folyót, ki pipájával szájában elaludt, egy őrtanya gyulladt meg.
A szél egy szikrát vitt át a „Szerencsefi“ major-tetejére, úgy hogy a lakóház az istállókkal együtt leégett. Jó szerencse, hogy a barmokat megtudták menteni.
„No az egyszer a „Szerencsefi“-nek is megese!“ mondták egymás közt az emberek. „Úgy-e, hogy nem szabad sokat adni a szerencsére, ez bűn!“
Hanem másup, midőn épen Jankó apja a családokkal az elégett fadarabok ősszerakásával foglalkozott, egy komisszió jött a vaspályatársulat részéről hozzájuk, mely a vasuti vonalat egész a határig akarát terjeszteni. A komisszió anyi pénzt ajánlott fel a „Szerencsefi“-nek, melynek a vonalnak kelle áthaladnia, hogy a leégett épület háromszorosan lön megfizetve.
Jankó nevetve mondá: „Látjátok, én mindjárt tudtam, hogy az Urísten becsenátot fog kérni, hogy ama szikra roz helyre repül. Épen jókor, nekem már régóta egy malomra fá a fogam!“
És ő megvette a „Virágmalom“, mely előbbi tulajdonosa alatt egészen tönkre ment. A falubeliek fejüket csóválták. Az épület olyan elhagyottan fe-

küdt; sohasem volt rajta szerencse. De Jankó azt mondta, „Eh mit! én a „Szerencsefi“ vagyok! A helységben semmiesetre sem akarok többé lakni, nekem nyugalomra van szükségem. A malom oly egyedül áll a fák árnyékában, innen semmit sem lehet látni a világból s nekem ez kell!“
„Lám, lám,“ mondták az asszonyok, „valami baj van, a Jankó eddig a legcélnélkül legény volt a világon!“ És az öreg asszonyok suttogva mutattak a „Lebuj“-ra...
Jankó apja vett a városban egy őrlőgépet és pár száz forintot felépítette szép csinosa a malomot. S ime! azok az emberek, kiknek eddig nem volt hozzája „bizodalom“, tömegesen jöttek gabánjukkal Jankóhoz „a kinek a szerencse bötötte fel tanjátát.“ És valóban azt hitték, hogy Jankó a szerencsét a lisztbe tudja ürteni. Így telát a malom szépen virágzott, mint ama fák, melyek gazdag lombjukat a szép májusi napokon a tetőre ereszték.
Csak két szív nem volt oly nyugodt, vidám mint kellett volna lenni, és ez az anyjé és Jankóé volt. Egy vasárnap, midőn a malomban is pihenőt tartottak, az öreg asszony imakönyvét szobalibébe takarva, hával a földken keresztül a helységbe ment. Egyszer csak megáll Jankó anyja és így szól fűhöz:
„Jankó, hallod odaát a haragot?“
„Hallom, anyám!“
„Lásd, ez a harangszó annyira elszomorítja szívemet, hogy elhatároztam, miszerint tisztába akarok veled jönni. Lásd, én mindig féltom, hogy te rosszul jársz, ha mindig a szerencsére bízod magadat. Én megvontam a falatokat számtól és a szedat. Én megvontam a falatokat számtól és a szedat. Lényeknek adtam, aranyos fölötöm a szegény Lényeknek ajándékoztam, s mindez csak azért tettem, nehogy te elbizakodottságod miatt meg légy bün-

és kvalifikációja (és illetőleg; semmi kvalifikációja) emberekből, s épen itt nem tekint arra, mint minden laikus is felfog, hogy t. i. lehetetlen, miszerint egy megye oktatásügyét más, mint szakavatott ember, jól tudná vezetni."

"A tanárok között az elkeseredés általános. Ezek a mellett, hogy obscurus főnökök lealacsonyított felsőségét kénytelenek tűrni, még a méltatlan mellőzést is joggal fájlatják. A népoktatási intézetek tanárainak kicsi a fizetése, alig élhetnek belőle. Tanfelügyelőkké érdemes tanfélértakart kellene alkalmazni előléptetésükben. Ezáltal míg egyrészt buzdítanak a tanárokat, másrészt garantált bírna a nemzet, hogy a tanfelügyelői intézményre költött ezerek — nem haszontalanul kidobott pénz" stb.

Lesz-e ezen ismételt felszólalásoknak, színete tanácsoknak stb. eredményük?
Timeo Danaos, et dona ferentes!*)

P a e d a g o g u s .

Irodalom.

"Munka és jutalom" elbeszélés az ifjúság és a nép számára, írta *Bánfi János*. A Nobel Armin kiadásában megjelent. Ifjúsági és népkönyvtár" ezen III. füzetét a sajtó, úgy mint előjött kedvezően fogadta. A sok hüzelgő bírálatból a következőket hozzuk: "**Tanügyi Közlöny**" (*Arad*): "A tehetséges és szorgalmas szerzőnek ez a harmadik műve az ifjúsági és népkönyvtárban, mely tetszéssel találkozik. Meséje életből merített, alakjai eléggé kidomborított jellemek képviselnek. Elbeszélő modora könnyed, mondhatni kedves. *Bánfi*ban jeles ifjúsági íróit nyer az irodalom; méltán megérdemli a pályalást. — **Veszprém**": "A szerkesztő neve kezkezik a mű élvezhető tartalmáért. Népkönyvtáraknak és ifjúságunknak ajánljuk, mert sokan még nem igen tudják a munka beszt felfogni, és így sok hasznot meríthetnek abból." — **Ország-Világ**: "Folyékony, egyszerű és tiszta stílus mondja el egy tékozló némes család pusztulását, melynek helyét egy derék, szorgalmas iparos foglalja el. *Felvenőli, korcsári ajándékos s csinos elbeszélő módjánál fogva agyriat ajándékos könyve.*" — **Polgári iskola**: "Az előbbi két füzetet nem ismerem, azokról véleményem nem adhatok, ez a 3-ik füzet azonban minden tekintetben megállja a helyét. Hasonlíthatatlanul jobb, mint az a sokféle magyarra fordított Hotman-féle és más német ifjúsági iratok, melyek annyira telvők vallásos mondatokkal, hogy a gyermek megugya; meseik ezenfelül nem magyar ifjúság és népek valók, végre, a mi az illető kiadóknak hibája, telvők értelmezavaró sajtóhibákkal. Mindezen elősorolt hibáktól mentve van a fentebb említett füzet; írálja magyaros, meséje hazánkban játszik, a

mellett, hogy érdekesen van szöve, helyes nevelési és kulturális nézetek terjesztéséről is gondoskodik. Miért is minden ifjúsági és népkönyvtárnak melegen ajánlhatjuk, és csak azt kívánjuk, hogy a szerzőnek következő füzetei is ennek méltó társai legyenek." — **Magyar Paedagogiai Szemle**" (az ismertető szíveségből az impurumot használjuk): "Ez már harmadik füzte ezen vállalatnak, melyet *Bánfi János* a pápai polgári léányiskola igazgatója "*Ifjúsági és népkönyvtár*" ezim alatt szerkeszté. Méltó társa ez a két előbbinek: "*A romgyűző fia*" és "*A Varróleány*" címűeknek. Az ifjúság, de a nép is, a melynek szintén szava van, tanulságot meríthet a *valószínűségnek* megfelelő történetéből: hogy vasakartól és szorgalommal minden nehézségen lehet diadalmaszkodni. Különösen a szülők a gyermekek helyes nevelését illetőleg igen sok figyelemre s követsére méltó megjegyzést olvashatnak benne, okulhatnak, láthatják, hogy memyüi függ a jó neveléstől. A fiatalág megtudja e történetből, hogy az életben valók boldogulának feltétele korántsem az, ha vagyonos családból származunk, hanem ha a munkának és becsületnek élünk; és ha netán hibáztunk is, *ne essünk kétségbe a bűnhődésben*, hanem álljunk ki a megpróbáltatást. — A szegény csizmadimester fia, Fülöp, megleti fúradtságának jutalmát, hanem az elkényeztetve fölnevelt Lajos urfi is megtudja, hogy *mí az élet*, s hogy kell élni, ha boldogulni akarunk stb."

Értesítették egyuttal a t. olvasó közönség, hogy ezen vállalat IV. kötete: "*Az ingoványok lednyé*" ezimű elbeszéléssel *Bánfi Jánostól* legközelebb higyjen el a sajtót. Az V. kötetnek ezime lesz: "*A lizsárvanadók*," elbeszélés az ifjúság és nép számára, írta *Bánfi János*.

"**Uj lap jelent meg nálunk és pedig a Fővárosi Gyorsíró.**" Élén két oly szerkesztő áll, kik már előre biztosítják a lap sikerét. Egyik az önk előtt már ismeretes tehetséges Radó Antal, a másik Forray (Wodliáner) Soma, ki dacára feltűnő fiatalágának, a gyorsírást terén elsőrangú kapacitású küzdött fel magár. A lap szépirodalmi czikkeket közöl. Mindjárt első száma tanúsít a szerkesztők tapintatosságáról, a mennyiben neves és tehetséges íróktól közöl czikkeket. — (Dengi János, Reviczky Gyula, Kordai Márton.) — Tartalma változatos és 12 oldalra terjed. — Havonként egyszer fog megjelenni és arczképet is fog közölni mindazon férfiakról, kik a stenographia terén jelesen közreműködtek. — A lap egész évre 1 ftt 50. — Megrendelhető Markovits Iván urnál Budapest, VIII. kerület Conti utca 19. — Bátran ajánlható mindenkinek ki a gyorsírástól és szépirodalomtól érdeklődik. — Neves munkatársak közreműködése, az érdekes és változatos tartalom rendkívüli olcsósága által számtalan előfizetőt fog remélhetőleg kapni e bátran ajánlható lap. — Kívánnak mentül több év-folyamat neki. S. Ö.

Vidéki levelezések.

— Az őzi lövész. — A lengyel ifjak. —

Ragvogytak a mánások, futottak a lovak és nézett a közönség.

Igy haladtak tova a helységbe. Ott aztán az anya templomba ment, Jancsi pedig a többi legények közé vegyült; beszélt a polgármesterrel, megszólította a vadászt és velük együtt a kocsmába ment. Az ivó szoba már telve volt emberekkel, úgy, hogy az újonnan érkezetteknek a belső szobába kellett menniök.

De ime e szobában egy új pinczérnő volt. Nem, még sem pinczérnő, mert ez nem töltötte a poharakat, ez nem szolgált. Az ablaknál állt és vart. De ily hasonlóság nem létezett több a világon. Ez a kocsmárosné valdó hasonmása volt. Ugyanazon szemek, orr, szája, magatartás, sőt ugyanazon tekintet! Jankó mint egy sóbálvány, mozdulatlanul állt meg előtte.

Síve remegett, szemei csillogtak, sőt még nevetett is.

"Jó reggelt!" mondá csaknem lélekzet nélkül.

"Jó reggelt!" felelé a kocsmárosné tükörképe és a léány olyan vörös lett, mint a paprika.

Nem csoda! Jankó csaknem felfalta szemeivel. Isteneire, még a hang is ugyanaz volt! A léány csakhamar eltávozott a vendégszobából, mintha a vendégek eljlesztették volna.

"Ki volt azon kisasszony az ablaknál?" kérdé Jankó a pinczérnőt a második meszely bornál.

"Éz? A kocsmárosné testvére. Igen, egyetlen testvére. Csak két évvel fiatalabb nála."

"Ugy-e összelehet őket cserélni?"

És a konyhában ugyanazon perczben kérdé a kocsmárosné nővére, hogy ki az a fiatal ember azokkal a barna szemekkel s halvány arccal?

* * *

"Tudtam!" kiáltott fel Jankó és kalapját a levegőbe dobta. "En a „Szerencsés” vagyok, amit én akarok, annak úgy kell lenni! Huj! ez iszen, a kit én szerettem, mielőtt még itt volt!"

S valóban egy hét múlva a kocsmárosné nővére a „Szerencsés”-nek felesége lón, sőt még, fizetést is hozott a konyhára.

Az arisztokrácia, mely Széchenyi eszmáiból eddigleg csak paródiákat csinált, és mely a Majthényi-Verhovay úgy által megleven lett compromittálva beláthatja most, hogy jól találkoztak a nép tapasztalvaival.

Mulassanak, élvezzenek, (nincs egyéb hivatásuk), de tegyék otthon.

Rendezzenek fényes ünnepélyeket (pénzük van elég), beszéljenek honi nyelven, tartsanak hazai nevelőket és foglalkozzanak egy kissé a nemzettel, ne legyenek az udvar német uszályhordói, és többé a magyar nép nem mondja: Le a frakkos bandával.

De mindez bizony még sok időbe kerül, örüljünk a jelennek és menjünk — a sugárutara.

Már 1 óra felé számos fényes fogat robogott legszébb utunk közvetlen, hullámzó néptömeg vándorolt a városigeten át az új lövészterére.

A kocsi oly lassan voltak kénytelenek haladni, hogy a legrestebb gyalogló is utólrérte. — Nem hiszem, hogy ez nap egyetlen egy hőkösi nem lett volna elfoglalva. — A „féshe Sáni”-k öklükbe nevettek, mint a ránk diúbos német mondja. — Ez a hónap bizony az övéik. Lövészny, lengyel ifjak, delegátó, juchhe! in die Heh!

Az idő a lehető legszébb lövészny idő volt.

— A felhők ugyan fenyegetőztek olyanféle isten áldással, de esernyőre nem volt szükség.

Az új lövészny-terén több mint 20.000 néző foglalt helyet.

Igy a városban már szombatban nem volt kapható. — A tongás oly nagy volt, hogy sokat jegy nélkül voltak kénytelenek bebecsátani.

Pont 2 órakor megérkezett a királynő; ki legottan gyöngyöröken kidisített páholyába sittett. (A királyi páholy több mint 100.000 forintba került.)

Ott fogadta Szapáry Antal gróft, ki ő felségének Pesty Árpádot, a tribune-k felépítőjét, bemutatta, Koburg herceget, egyszerű kedves nevelő, az udvari légkörben magát oly jól érző Andrassy Gyula gróft.

Szerencsésen a királyi páholy átellenében kaptam helyet és egy figyelemmel szemléltettem, mindazt, mi ott történik. — És én jámbor plebejus meggyőződésre jutottam, hogy bizony azok ép oly közönséges emberek mint mi vagyunk, és ezt azért mondom, hogy sokan nem tudják azt elhinni.

Le a nyubussal és előttünk vannak a közönséges emberek.

Képzeltetni, hogy minden hely a netovábbig volt elfoglalva, és különösen a két piculás hely (a legolcsóbb hely). — Ez a hely sok irigylés tárgya volt, míg sokan, kik 10-szer annyit fizettek, számozott helyen mozdulatlanul voltak kénytelenek maradni, míg a 2 hatosok a grepen egészen kényelmes ide oda járhattak, és így jobban is láttuk mindent.

Egy része distinquáltabb helyre szökött, míg meglátván egy kékvérű gallért, mérgesen oda rivalt; persze némétül (ez a finom nyelv nagyon arisztokratis). Ich lasse einen rrrreitenden Konstáblerrrr rrrringen. (Az „r” betű nagyon kékvért.)

Csengetnek és kezdődik az első futás.

Kétévesek versenye volt az 3. 6 futott. Blaszkovich Miklós „Bálvány”-a mindig előnyben volt, és 2 löhosszal könnyen győzte le 2 vetélytársát.

A második versenyen csak 2. 6 futott. Győztes volt Springer „Isolani”-ja.

A program 3-ik pontja volt a legérdekesebb. — Ugyanis egy esengetésre, nyergetlen lovakon, czifra mellényekben, árvalányhajjal felcírázott kalapokban, bő hűfőhér gatyában és ingujban vagy egy tuezat lóra termelt legény jelent meg.

Általános feltűnést keltett, két ifny „legény”, kik még nem lehettek 10 évesek. A lovak förtelmeitől várták a jelt, végre mutatkozott az piros zászló s való futásnak indultak. Alig, hogy megtették az ut negyed részét egy a 10 évesek közül hanyatt bukkott a lóról, (szegénynek oly szép zöld mellénye volt) ez pedig átvágott az uton és tudja isten, hova futott. — A fuak nem történt semmi baja.

Egy somogyi legény feltűnében könnyen győzött, ki azután méltó öntudattal rakta zsebére az öt dijat.

Következett a Ritter-díjért való versenyzés. 4. 6 futott. — Zichy „Elemér”-je elején mindig előnyben volt, később háttérbe szorult, azonban a czél előtt alig 50 lépésnyire egy merész coup által elsőnek vetemedett, és a díjat alig egy löhosszal megnyerte!

Rendkívül érdekes volt a steeplechase (akadály lövészny) a program utolsó pontja. 4. 6 futott. — Zichy „Bánkban”-ja és Kinsky „Good morning”-ja egyenlően tusakodtak a győzelemért, míg a „Bánkban” árokba bukkott, hol a gyönyörű állat rögtön kártát pardiajt. — Győztes maradt tehát Kinsky Zlankó „Good morning”-ja.

Megjegyzendő, hogy a nézők a lovak elindulásánál meglehetősen közönyösek maradtak, míg ha ezek czélhoz közeledtek, mily zibongás volt, hogy nyujtogattak, a kék fog nyirmi, a sárga sapkás az első, a fehérszalagos az első, a fekete sárga az utolsó, ilyen kiáltások ezer meg ezer ajakból jártak a levegőt.

Minden futás után ólénk sürgőldős volt a „totalisator”-nál (kinél egyik vagy másik lö mellett fogadtást tetheti) kiki nyoreményét zsebre teendő.

*) A szatmármegyei tanitóság az országgyűléshez intéző kérvényétől sokat várunk, — legalább is annyit, hogy Magyarország a népoktatási terén a külföld előtt jóvőre ne compromittáltsassok, — Videant consules! Szerk.

teve. Hanem nekem, úgy tetszik, mégis úgy van. Te nem vagy szerencsés szivedben!"

"Az hiszed, anyám? mondá Jancsi egész természetel felelegyenvede és melegen tekintve anyjára. "De biz én sem valék háladatlan; kis megtakarított pénzemet a plébános urhoz vittem. Miért hagyta el engem a jó Isten és mihez?"

"Miben? Oh Jankó, azt beszélik, hogy szeretted a lebutós kocsmárosné!"

Jankó nevetett.

"No, és miért ne, anyám? Hát ez baj lenne?"

"Baj nem, fiám, hanem szegény. Lásd, a kocsmárosné fiatal teremtés és te csinos legény vagy. Tudod, a városi léányok könnyen rozsa utra vezetnek egy falusi legényt. Ha te, Isten meits, nem maradnál becsületes, oh ez nagyon szomorú lenne! A lebutós kocsmáros szomszédunk volt. A gyerekek újul motogatának réád.

Többé nem lennél a „Szerencsés” hanem a kocsmárosné szeretője. S ha majd egyszer asszonyt viszel házába, feleséged mindig egy-egy zsúrast kap szívébe, valahányszor a kocsmába mész, mert a családok azt mondanák neki, most annál van, a kit azelőtt úgy szeretett, mint most téged!"

Jankó nevetett és botjával akkorrát ütött a galna közé, hogy a nyulak tiz lépésnyire töle, eszevesztetten ugáltak a magasba, aztán így szólt:

"Iszen jól van, edes anyám, mindezen gondolat már. Biztosítalak, hogy egy cseppet sem kell agóghódnod. En mindig elkerültem a kocsmárosné, valahányszor összejöttem vele. És megházasodni, megházasodni, ha száz évig élek is, nem fogok!"

Tovább akart menni, hanem az anyáska szorosan megfogta kezénél s ajkai resztektek, a mint lassan mondá neki.

"De ugy-e, te nagyon szerencsétlen vagy Jankóm, mi?"

Jankó fejét csóválta. "Az Uristen majd mindent jóvá tesz, edes anyám, hisz én vagyok a „Szerencsés!"

Kedden is löverseny volt, melyről azonban néjás olvasóimat a lap színe miatt nem tudósíthatom kellőleg, valamint ugyanazon okból a vasárnapi löfuttatást is csak vázlatosan adhattam elő, különben azt hiszem, többet fognak a fővárosi lapokból kivenni.

A lengyel ifjakat sokan már kedden várták, mert a fővárosi lapok egy része tévesen közölte így. Való amny, hogy csütörtökön lesz csak szerencsénk kedves vendégeinkhez.

Fogadtatásuk és fővárosban való tartózkodásukról legközelebb részletesen.

Budapest, 1880. okt. 20.

Salamon Ödön.

Tek. szerkesztő ur!

(A pozsonyi joghallgatók „Társas-Kör-e.)

Pozsony, 1880. okt. 13-án.

A pozsonyi akadémia kebelében a joghallgatók által fenntartott igen szép intézmény létezik, és ez a „Társas-Kör”.

Czélja e körnek az időközönként megtartandó felolvasások, szavallatok és tudományos értekezések által az önművelődést előmozdítani.

Hogy melyik éven alapítottat e kör, arról biztos tudomást nem szerezhettünk, minthogy csak az utóbbi 5 évről szóló jegyzőkönyvek vannak a kör hírtáblán, melyek tanúsítják a kör tagjainak száma évről évre szaporodván, ugy a szellemi mint az anyagi siker évről évre kedvezőbb lett.

Jelen évben a tagok száma 76, mely szám, tekintve azon körülményt, hogy a pozsonyi joghallgatók, száma 90-et tesz, igen szépnek mondható.

A kör helyisége (Stoek kávéház 1. emeleti nagyerem) czéljaira berendezésénél fogva a kívánalomnak megfelelő, a könyvtár, a szép számú hirlapok és a billárd, kellemes szórakozást nyújtanak a szabad idejüket többnyire itt töltő tagoknak.

A kör költsége a tagok által fizetendő havi 50 kr. és az időközönként tartandó táncmulatságok jövedelméből fedeztetnek.

A „Társas-Kör” idej alakuló gyűlése szept. 25-én tartatott meg; előnké egyhanglag Pathy Miklós IV. éves joghallgató kiáltatott ki, utána következett a tisztviselők választása, és pedig választatott: egy alelnök, főjegyző, aljegyző, pénztárnok, ellenőr, házagny, alháznagy, könyvtárnok és nyolcz biztmányi tag.

A kör ünnepélyes megnyitása okt. 2-án történt. Nevezett napon, délután 6 órákor, szép számú közönség és dr. Ekmayer Agost akadémiai igazgató, mint a „Társas-Kör” patronusa jelenlétében, Csonka János jöhrü nyitrai zenésztársulata, nyitotta azt meg a „Hymnussal”; ezután előlk Pathy Miklós sikerült beszédében a kört megnyitottának nyilvánította, helyes felgással választotta és jelelté ki a módokat és eszközöket, melyeknek figyelembevételével és segítségével a kifűzött eredmény elérhető leendő. Kégyeltek ezután az ünnepély egyéb részei, szavallatok stb., melyek hogy pompásan sikerültek, az óriási tapsok eléggé bizonyították; végül Lestyanzky János, a kör főjegyzője mondott szép szavakkal zárbeszédét, köszöntet mondóván az egybegyűlt közönségnek szíves megjelenésükért. Megrendültek ennek végezte után a Rákóczy hangjai szűnőn, nem akaró cöljenés közt ozsolt el a vendégereg, az ifjuság pedig társas vacsorára indult, hol aztán Csonka és társulatának művészi játéka csakhamar megtette a maga hatását, szólnán reggelgi a „csodás”.

Helyén valónak találok itt megemlíteni, a „Társas-Kör” okt. hó 5-én megemelt közgyűlését, illetve annak eredményét, melyszerint a pozsonyi akadémiai „Társas-Kör” saját könyvtára javára nov. hó 20-án a lövölde helyiségében táncmulatságok rendez.

A jogász segélyegyleti elnökválasztás október 8-án ejtett meg; előnké választott Krasczenics Sándor 46 szóval, Sándor Móricz 17 szavazata ellenében.*

teljes tisztelettel
Marinczer Antal,
III. év. jh.

* Szíves tudósításait a pozsonyi életből köszönettel veszzük. Szerk.

Vidéki és helyi hírek.

Buzgósg. Mult hét péntekre hirdetett Pápa-esperességi tanítógyűlésre — mint értesülünk — összesen 1 — mond egy — vidéki tag jelent meg. Ha ilyesmi csak az esperességi tanítógyűlést fordulna elő, hallgatnánk, de mivel e tekintetben a megye-összes tanítóegyleti egyenlők, köteleességünk tartjuk a dolgot felemlíteni. Felemlítjük pedig szomszéd megyeink tanítóegyleti örvendetes működésére való utalással. Hát kell-e, szükséges-e, hogy Veszprémmeye tanítói magukat szomszédjajk által megszégyenítessék?

Meghívás. A Pápa városi és vidéki tanítóegyleset* f. évi október hó 29-én tartja az évi özi közgyűlést, melyre az egyesület t. tagjait s a tan- és nevelőség barátait tisztelettel meghívom. A közgyűlés a pápai polgári leányiskola helyiségében lesz megtartva s d. e. 10 órákor ve-

szí kezdetét. Tárnyosozat: 1.) Elnöki jelentés a plünkösdi és szat. István napi végrehajtó bizottsági gyűlési határozatairól s egyéb ügyekről. 2.) Tulipán János tagtárs értekezése. 3.) Bánfi János elnök felolvasása az ifjuság és népkönyvtárakról. 4.) Az iskolai és népkönyvtárak terjesztése ügyében kiküldött bizottság jelentése a pályázat eredményéről. 5.) Folyó ügyek s indítványok. A kik az iskolai és népkönyvtárak terjesztése körül kifejtett tevékenységre kifizített pályadíjakat elnyerői öhajták, azok legyennek szivesek erre vonatkozó átiratukat az iskolai-lászeki elnök vagy lelkes bizonyítványának közlésesatolása mellett legkésőbb f. é. okt. hó 25-ig hozzá-beküldeni. Netaláni indítványok is a közgyűlés előtt velem közlendők lesznek. Kelt Pápa, 1880. okt. 10-én Bánfi János, egyesületi elnök.

Városunk fiataljása — mint értesülünk — a Tarczy-ünnep alkalmából a főiskola polgárával társulva a jövő hó első napjában tencselyélt szándékozik rendezni. Ez ügyben tegnap délután volt az első értekezlet. Sikert kívánunk!

A „szángerek” egymást váltják fel városunkban s mulattatják a „számolás” közönségét silletlen s cseleplett német completejkeikk. De gustibus non est disputandum, — de mégis azt tartjuk, ha már ilyen népeknekesek okvetlenül szükségesek városunkban, legalább magyarokat hívnának meg e czérra. Mindenesetre sajnos, hogy, míg se tavaszszal, se nyáron se pedig őszszel nincs szerencsénk körünkben magyar Thallapadok földözölni, addig a kocsmaelődösök in foribus vannak.

A helybeli váltohamisításra nézve halljuk, hogy Krausz az általa vezetett takarékpénztárnak 50,000 fttal, a pápai régi takarékpénztárnak 4500. a győri hitelbanknak 35,000 fttal, a kis-czelli takarékpénztárnak 6200, a komáromi takarékpénztárnak 4800 fttal s egyeslenkel 20,000 fttal tartozik. Ebből saját vállomása van 15,000 fttalny összeg valódi váltók által van fedezve s e váltók pápai és kis-czelli takarékpénztárak és magánosok kezében vannak. Az ezt meghaladó összegről szóló váltók hamisak s az aláírások igen jól vannak utánozva. Krausz vagyona ingatlanokban és követelésekben 127,000 fttal van becsülve. Mult vasárnapon a hitellező bizottsága megalakult s átvette az egész masszát a követelések kiegyenlítésére. Mondják, hogy hozzátvetőleges számítás szerint a hitellező vesztesége 20- legfeljebb 40%-ra fog rugni. (Ez csak teszi. Szerk.)

Laptársunk a „Veszprém” írja: „Megható két pápai laptársunknak, a „Pápai Lapok” és a „Magyar Vidék”-nek kifakadása az ott újabban elkövetett óriási váltohamisítás miatt. Egy széptörkevű és magas ambítiu városi tájladalomkötőre ez, mely öntestében látja, érzi, mint eszméit, mint sorvasztja becsületének, hitelenek gyökérszárait az erkölcsi korrupció. Alig heged be az egyik seb, nyomban kiüti magát a másik és inféziálja a derek város hírnevét. Vajjon Pápa nem találta utat, módot, hogy haszról hitelrontó bajoknak, amennyire ez lehető, elejét venni? Minden nagyobb erkölcsi rossz előre szokta vetni árnyékát, nem lehetne a kitérés esirájában elfoitaní? Erre az a feleletünk, hogy nem, különösen olyan esetekben nem, a mikor a feltétlen bizalom szükséges, hogy valamely intézet fennállhasson

A tegnapi hetivásár, daczára a kevesbé kedvező időjárásnak igen élénk volt.

Mint értesülünk, utóbbi időben biztosítási ügy-nölkökgörvönked a vidéken, kik az általuk szolgált intézetek akaratát ellenőre, saját készített hirlapozik-kek, pamphleták által iparkodnak régi és jó hírből álló intézetek, mint például a „Gresham” üzletét befolyásolni. A közönséget övjúk ezen egyének garázdálkodásaitól.

A magyar nyugati vasut vezér-igazgatódságától a következők átiratolt vettük: Van szerencsénk tiszteljesen értesíteni, miszerint az eddig csak személy- és podgyászforgalomra berendezett Csakány-és Szat.-Gotthard között fekvő Rába-Szat.-Mihály nevű megállóhely f. évi november 1-től kezdve a gyorsár-forgalomnak is nyitának meg. Budapesten, 1880-ik évi október hó 8-án. A vezérigazgató.

A párisi vitriolfüriák Budapestben méltó köve-tőre találtak valami Sismich Anna nevű nőben, ki hitelen szeretőjét, Klein Sándort, kedden, a férfi menyegzője utáni napon vitriollal arczul öntötte. — Kár volt azokat a párisi füriákat felmenteni; ime látjuk, hogy a helytelenül alkalmazott humanismus mily gyümölcsöket terem!

Csaknem úgy mint Pápa. Zomborból írják, hogy Markovics M. vasárns, a ki a minap bukott bácsmegeyi főispán, Gromon Dezsőért 40,000 fttal giroban volt. ezen összeget nem fedezhetvén, fizetésképtelnekkel jelentkezett. Az egyesnes passivák 130—140,000 fttal. Legérkezőnyebben van az ottani kereskedelmi és iparbank sújtva, melynek Markovics igazgatója volt. Azt is beszélik, hogy M. az általa vezetett intézetnél a hozzá forduló felelnek magas kamatok mellett grálit, s most még nem tudni, hogy a váltók kiálított képesek lesznek-e kötelességeiknek megfelelni. — Solamen raiseris ect.

Ruhát loptat valónál Jákli Ferencz nevű anyafi, s tetten kapta, bebörtönözték, a mit ő anyafi szírvé vette, azaz hogy annyira félt az őt érendő büntetéstől, hogy mai számunk halotti jegyzékében mint öngyilkos van említve. — A dolgot úgy tör-

lént, hogy míg még 11 órákor vizet kért, addig már 12 órákor, mikor bevitték neki az „éhédet, már föl volt akasztva. — Nem mulaszthatjuk el ez alkalmából a rendőrséget arra figyelmeztetni, hogy mielőtt valakit hűvőre tesz, vegyen el tőle mindent, a mivel öngyilkosságot elkövetne.

A legnagyobb magyar „magyar” nyelvmes-tore, ki az akkor még gyarlón beszélő Széchenyi István a hazai nyelvből oktató, Szél Sámuel volt a most Hajdumegyéhez tartozó derecskei ref. egy-ház fiatal praepceptora. Ez a Szél Sámuel pedig nem alacsony, mint Arany János nézsa, Szél Pirokka nagy-tánya, jelenleg bárundi ref. lelkes és a dobreczeni egyházmegyébe tanfelműrija. Most mint nyolczvancs aggyastán még mindig büszkén beszél arról az idő-ről, mikor a Hessen-Homburg huszázrezred kapitá-nyát magyarrá képezte nyelvből.

Lövés az ablakon át. Csoma Dávid sa-pozeai lakós f. hó 8-án este 6 órákor szobájának ablaka mellett élt és pipázgatott. Egyszerre egy lövés dördöl el az udvaron s Csoma leessett a szék-ről. A gyolgy fejébe fűrdött. A szerencsétlen nem halt meg azonnal, hanem három napig kínlódott a legborzasztóbb fájdalmak közt. Mint Siklósról írják, a gonosz tettet a meggyilkolt nejeinek szeretője kö-vette volna el. A vizsgálat megindult.

Gyilkosság egy cifra szüréret. Kaskodon a szőlőpásztor menyegzőjére készült s új szűrt és csizmát akart szerzeni, de pénze nem volt hozzá. Már csak egy nap volt s menyegző előtt. Eskik-észrevett egy fiatal kocsison új szűrt és új esz-kimákat. A pásztor elhatározta, hogy megöli a koc-sist. Azonnal kiment a szőlők közé megösta a kunyhója mellett a sirt, aztán kicsalta a kocsis-t, agyontötte s azonnal el is ásta a sírba. Másnap megtörtötta eskűvője. Mézes hetel nem tartottak sokáig, mert a meggyilkolt öccse felismerte a gyil-koson bátyja szürét és fejelentette. A gyilkost elfogták.

Véres szerelmi tragédia történt vasárnap a fővárosban. Hirschlein Miklós fiatal kereskedősegéd (nagyszombati születésű 29—30 éves) halálosan szerelmes volt Schönlöth Nettí kasszonyba. Nettí esin söt szép lány, aki szintén vonzalommal viselle-tett Miklós iránt, de nem annyira szenvedélyes volt az érzelme, mint iránta táplált, mint inkább barít-ságos. Természetes tehát, hogy midőn Nettit anyja kezébe a viszonyról lebeszéli s folytonos zsmöbélés-vel, haragjával súlyt is adott követelésének, hogy Miklóst hagyja el, a lány eltáutorul a szeretője mellől s szakított nyiltan. Ez Miklóst mélyen le-sújtó. Ő szerette a leányt olyan ragaszkodással, s annyira mélyen, mint arra forró vére csak képessé tette. Eljárt ablakai alá sőhajótizni, levelet írt neki, kért, sürgtetett, fenygetett, mind nem használt sem-mit. Végre találkozott a lánnyal személyesen, s elment „barátsg”-ok emléke arra indítá a lányt, hogy légy meg egyszer, utólfajra! sétálni az elhagyott szeretővel. A városligetebe vezet ősztenyefa sorba kért; ott most a hűvös ősi eszéken nem jár senki csak a borzongató hűvös szél, meg a hideg holdvi-lág. Miklós kérte a lányt, hogy térjen vissza hozzá; ő el fogja feledni megtántorulását, hűtlenségét, le-gyen minden ezental is úgy, mint volt régen. A lány eleinte azzal felelt, hogy anyja ellenére van viszonyuknak, s ő anyjával újat nem huzhat. Majd kijelentette, hogy a Miklós szerelme már neki sin-csen inyere, s azért legjobb, ha lemond róla, és élválnak örökre. Azzal megfordult s háza akart memi. Megállt! kiáltá utána Miklós. A lány haladt to-vább. Miklós utána kiált ismét, hogy lelvő, ha visz-sza nem jó. A lány elkezdett futni. A szerencsétlen szerelmes erre kivett zsebéből egy forgó pisztoly-t s hátra lötte a leányt háromszor. A lány véresen eszméletlenül, rogyott össze. Miklós pedig eldobta magától a kilőtt pisztolyt, s egy ávegese mérget véve elő, azt kiitta. Úgy találtak meg minnkettőjű-keket: Hirschlein Miklós halva, a lányt vérben fet-rengve. Elszállították őket a Rókusokórházba, s itt a zsebe magához tért lányt kihallgathatták. Élethez azonban nagyon kevés a remény.

Egy burtozott szoba — ha csak lehetséges előszóval vagy mellette levő kis kamrával — ke-restetiek egy magányos holgy számára a belvárosban. Szíves ajándokot az utca, a házzám, sz. megjelölésével lapunk kiadóhivatalához intézendők.

Érdekes mai számunkban id. Heckscher Sámuelnek (Hamburgban) szerencse-hirdetménye. Ezen ház itt és vidéken tett nyeresemények pon-tos és titoktartás mellett tett kifizetése már e helyen mindenkit figyelmeztetünk.

Városunkban meghaltak f. hó 7—20-ig: Reuchnitz Ignácz gyermeke Jenő, izr. 6 éves agylob. Kumját János a. h. 52 éves, tífözész. Spiezer Ant-al leánya Mária, r. k. 10 hetes, gyengeség. Weisz Mór leánya izr. halva gyengeség. Török József le-ánya Teréz, r. k. 1 éves göres. Kohn Adolf gyer-meke izr. 1/2 éves lökburut. Vados József leánya Mari, r. k. 1 hetes gyengeség. Jákli Ferencz r. k. 40 éves, öngyilkosság. Morucz József leánya Roza-lia, r. k. 8 hónapos löforrázás. Németh Ignácz r. k. 58 éves, szélütés. Györke Sándor leánya Juliána, h. h. 10 éves servadás. Úvegcs József gyermeke Pál, r. k. 7 hónapos servadás, Svarcz Sándor le-ánya Mária, izr. 1 3/4 éves torokgy. (marczaltól)

PÁPA:

100 kgr. vagysis métermázsánként.

Buza: jó 12 frt. — kr. közép 11 frt. 40 kr., alsó 10 frt. 80 kr.
 Rozs: jó 9 frt. 80 kr., közép 9 frt. 40 kr., alsó 9 frt. — kr.
 Árpás: j. 7 frt. 40kr. k. 7 frt. 20kr. és a. 7 frt. — kr.
 Zab: j. 6 frt. 20 kr. k. 6 frt. — kr. 5 frt. 80kr.
 Tengeri: j. 8 frt. 40 kr., k. 8 frt. 30 kr. és a. 8 frt. — kr.
 Burgonya: — frt. — kr. közép 1 frt. 20 kr.
 Széna: j. 2 frt. 60 kr. k. 2 frt. 10 kr.
 Zsúp: j. 2 frt., — kr. közép 1 frt. 70 kr.
 Pápa, 1880. okt. 22. **Wolta József** polgármester.

VASUTI MENETREND.

PÁPA-GYŐR-KIS-CZELL.

Indul:

Pápa Kis-Czell felé d. e. 12 ó. 24 p.; d. u. 7 ó. 54 p.
 Győr felé d. u. 2 ó. 49 p.; regg. 6 ó. 42 p.
 Érkézik:
 Pápa Kis-Czellből d. u. 2 ó. 44 p.; regg. 6 ó. 12 p.
 Győrből d. e. 12 ó. 19 p.; d. u. 7 ó. 29 p.

GYŐR-BÉCS-BUDAPEST.

Győrből ind. Bpest felé 11 ó. 20 p. d. e. 10 ó. 26 p. este.
 Győrből ind. Bécs felé 5 ó. 17 p. d. u. 4 ó. 26 p. regg.
 SZOMBATHELY-SOPRON-NAGY-KANIZSA.

Szombathelyről indul Sopron felé 3 ó. 15 p. regg.
 " " " " 9 ó. 15 p. d. e.
 " " " " 3 ó. 6 p. d. u.
 " " " " 7 ó. 51 p. este

ÜZENETEK.

Sz. L. Sztis-Bíhs. Felhasználtuk. A szerkesztőségben történt gyakori változások okozhattak a hirt. melyre én panaszkodok. Intézkedünk. Legyen jövőre is szerkeszt. V. S. Bpst. Hozzuk. A versekből egy-kettő bevált.
 K. M. B.-Gyrmth. A szeresene forgandó — őszinte ábrázolunk.
 K. J. Ksdorn. Nekünk is jusson valami!
 H. S. Bpst. A „Rajz” utódot vár. — az „E-s” talán megengedi?
 Szerajvo . . . ???
 M. A. Pzsyn. Köszönjük. — szívesen történt.
 A. N. J. Nygysmbt. A kareolat Jóni fog . . . alkalulag.

H. J. Hlybn. Raisonementja nem használja. — félre tették.
 S. Ö. Bpst. Várjuk. Az ön által említett cikket (Rousseau stb.) nem kaptuk meg.
 N. J. Aszd. Nem érdekes.
 M. L. egyhítküzségi tag. Növeltleményeket csak akkor hozhatunk, ha az író a szerkesztő előtt ismeretes.
 A gyermek álma. ballada nem közölhető; irójától feltettük, hogy tudja, miszerint egy azon költeményben nem alkalmazható 3-4 féle metrum.

Nyilttér.)*

Táncztanítási jelentés.

Alulírott tisztelettel ajánlva magát a n. é. közönségnek, nevezetesen gyermekek s felnőttek tánczművészetben

való alapos oktatásra. Tisztelettel megjegyzem hogy nálam a táncztanítás minden divatban levő bel- és külföldi tánczemekre kiterjed, melyek alapos módszerem nyomán könnyen betanulhatók.

Táncztanítási díj havonként 2 frt.
 A n. é. közönség pártfogását kéri tisztelettel
Reiner Illés,
 gyakorló tánczmeister és fényképész

Táncztanítási órák:

Sütő-ház Barátutca sarkán: 5-6 é. éveseknek. 6-7 tanulónak. Keltz-féle házban: 7-8 közönségnek. 8-9 zártórák.

Nyilatkozat.

Alulírott tisztelettel vagyok bátor tudatni a mélyen tisztelt városi közönséggel, miszerint Pápa tartozkodásom ideje alatt leányaimat t. ez. Reiner Illés pápai tánczművész tanítván, ki s rövid idő alatt annyira kiképezte a tánczművészetre, hogy nevezett leányaim kitűnő művészi tánczairól bár hol, s bár mely nagy városokban is felléphetnek.

Pápa 1880. évi okt. 4.

tisztelettel

M ó z e s J a k a b.

5

Lakás változtatás

Van szerencsém t. megbízóim tudomására juttatni, mikép

ügyvédi irodámat

és lakásomat a fűtezőn 55. szám alatt levő házba tettem át.

Teljes tisztelettel
Steinberger Lipót,
 köz- és váltó ügyvéd, h. tolmács.

● Téli gyógymód ●

A WILHELM-féle

csúz- és hőszvényellenes

vértisztító-thea

Wilhelm Ferencz

gyógyszerész, Neunkirchenben. Alsó-Ausztriában község, csúz, gyermekágyasok labfájása, idült macacs bajkám, folyton visszeső sebeknél, nem és borkütsékek, szemölcs, sipoly, bujakóri daganat, a máj és lép dugulása, aranyeres bántalmak, sárgaság, heves idegfájás, izom- és könyökfájás, gyomorofájás, szék, altesti dugulás, vizeleti bántalmak, pollutio, férfi-gyengeség, női folyás, görvély, mirigydaganat és más betegségek ellen sok oldallal legjobb eredményel használtatott, mit ezer és ezer elismert nyilatkozat tanúsít. Bizonylatok kívánatra ingyen.

Egy 8 adagra osztott csomag 1 frt 10 kvrt, melyből utóbbi bűtygre és gyöngyörszre számítattik, kapható.

Mindenki óvakodjék hamisítvány vásárlásától, s vigyázzon az ismert és sok alkalamban törvényszéki leg védett jegyre.

Pápa kapható Tschuppen Alajos kereskedésben.

● Tavaszgi gyógymód ●

Főnyeremény 400,000 márka.	Szeresene-jelentés. Felhívás	A nyeremények-ért az állam kezekedik
--------------------------------------	---	---

a Hamburg állam által kezekedett nagy pénzsorsjáték

nyereményeire.

melyben több mint

8 millió 600,000 márka

biztosan nyeretik.

Ezen rendkívüli pénzsorsjáték nyereményei, melyek terv szerint 90,500 sorsjegyet tartalmaznak, következők:

A legnagyobb nyeremény 400.000 márka.		
jutal. 250,000 márka.	6 nyer.	4000 m.
1 nyer. 150,000	108	3000
1 " 100,000	214	2000
1 " 60,000	10	1500 "
1 " 50,000	2	1200
2 " 40,000	533	1000
2 " 30,000	676	500
5 " 25,000	950	300
2 " 20,000	65	200
12 " 15,000	100	150
1 " 12,000	26345	138
24 " 10,000	2300	124
4 " 8,000	70	100
3 " 6,000	7300	94 és 67
52 " 5,000	7850	40 és 20

Ezen nyeremények pár hónap mulva hét szakaszban biztosan eldöntetnek.

Az első nyereményhúzás hivatalosan megállapított, melyhez:

Az egész eredeti sorsjegy ára csak 3 frt 50 kr.	A fél	1	75
A negyed	.	.	88

Ezek az állam által kezekedett eredeti sorsjegyek (nem tiltott ígérvények) a pénzületékek bérmentes beküldése után vagy postai előleg mellett általam a legtovább vidékekre elküldetnek.

A részvényesek mindegyike eredeti sorsjegyével együtt egy — az államezimerrel ellátott — huzási tervet kap. A huzás után pedig felszólítás nélkül azonnal szétküldjünk a hivatalos huzási lajstromokat.

A nyeremények kiszolgáltatása és szétküldése általam eszközöltetik az érdekelteknek, pontosan és a legnagyobb titoktartás mellett.

Megrendelések leg egyszerűbben postai utalvány használatával mellett eszközöltetnek s

Folyó évi okt. hó 30-ikálg

beküldendők

Id. Heckscher Sámuelhez
bankár és váltó-iroda Hamburgban.

Alulírott, a nagyérdemű közönséget tisztelettel értesíti, miszerint raktárát a téli évadra nők és 4—12 éves leánykák számára a legújabb kész **felöltőkkel** felszerelte, melyek divatszöven elkészítve, és dús vilasztékban oly jutányosan nála feltalálhatók, hogy a nagyvárosiak raktáiraival versenyezhet.

Továbbá női ruhaszövekek

Flanell, indiai kasmer

és koczkás plaidszövetekből

és még több e szakmában vágó cikkekéből valamint Zefir és velour-kendőkben nagy vilasztéka van.

Különösen felemlíti a nagyérdemű közönségnek, férfiak számára **gyapjuszöveket** egész öltönyekre és téli kabátokra, miután a legutóbbi nagy tömegű bevásárlása óta azon helyzetbe jutott, hogy ezek áraitak tetemesen leszállította.

Kívánatra minták bérmentve küldetnek, megrendelések pontosan kiszolgáltatnak.

Kiváló tisztelettel
Steiner Bernát.

ÖNKÉNTES VÉGELEDÁS

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, miszerint üzletem beszüntetése czéljából, **raktáromban lévő összes divat-, vászon- és rövidáru-cikkeket 20% gyári áron alól árusítom el!!**

Ily

rendkívüli olcsó bevásárlási alkalmat nyujtva,

kérem a n. é. közönség minél számosabb litogatását.

Az üzlet árucikkekkkel együtt — megegyezés folytán — szintén barmikor átvethető.

Pápa, 1880. szept. hó.

Kiváló tisztelettel
BERMÜLLER GYULA
 divatkereskedő.

ÖNKÉNTES VÉGELEDÁS

